

IMAGO SLOVENIAE
Podoba Slovenije

VOKALNA AKADEMIJA LJUBLJANA

Henry Purcell

DIDO IN ENEJ

Dido and Aeneas

baročna opera v treh dejanjih
koncertna izvedba
prva slovenska izvedba opere z baročnimi
instrumenti

Nahum Tate, libreto
Stojan Kuret, dirigent

UPRIZORITVE

27. 7. 2011, 21:00 **Mokrice**, grad Mokrice
29. 7. 2011, 21:00 **Ljubljana**, Mestni muzej
31. 7. 2011, 21:00 **Vipava**, dvorec Zemono

Dido kartažanska kraljica	Barbara Sorč mezzosopran
Belinda prva dama	Martina Burger sopran
Druga dama	Nina Kompare Volasko sopran
Enej trojanski princ	Darko Vidic bariton
Čarovnica	Polona Kopač Trontelj alt
Prva vešča	Christina Thaler sopran
Druga vešča	Mojca Hladnik sopran
Duh	Mateja Petelin sopran
Mornar	Tomi Krpan tenor

Zbor dvorjanov in čarovnic

Barbara Pezdirc alt
Vita Hribar alt
Primož Hladnik tenor
Mitja Kovač tenor
Daniel Svenšek tenor
Andrej Kukovec bariton
Andrej Makor bariton
Andrej Ranfl bas
Jure Thaler bas

VAL Camerata

Mojca Gal, Nathalie Verdon violina
Annette Kappeler viola
Kaja Kapus violončelo
Christoph Barth teorba
Eriko Wakita čembalo

Henry Purcell

Westminster, 1658(9) - London, 1695

Izhajal je iz glasbene družine. S šestim letom je vstopil v otroški zbor dvorne kapele. 1677. leta je bil imenovan za skladatelja in dirigenta dvornega orkestra, dve leti kasneje je postal organist v westminstrski opatiji in leta 1682 organist v kraljevi kapeli. Prvo scensko glasbo je začel pisati leta 1680 in je pri njej vztrajal do svoje smrti. Leta 1683 je objavil 12 sonat za dve violini, bas-violino, orgle in čembalo. Istega leta je postal tudi 'skrbnik kraljevih glasbil' in s tem znatno dvignil svoje letne prihodke. Pri 24 letih je Purcell že zasedal pomembno mesto v londonskih glasbenih krogih. Ob kronanju Jakoba II. leta 1684 je napisal himno *My Heart is Inditing*, leta 1687 pa znamenito 'odo za rojstni dan' *Sound the Trumpets*, ki je postala tako popularna, da so skladatelji še celih sto let citirali njene posamezne dele. Med leti 1688 in 1690 je Purcell skladal svoje najbolj znano delo, opero Dido in Enej, na besedilo irskega pesnika Nahuma Tata, ki je leta 1692 postal angleški pesnik laureat. Od leta 1690 je Purcell vse bolj pogosto skladal scenska dela, predvsem na besedila Johna Drydna, med katerimi so najpomembnejša *Dioclesian*, *King Arthur*, *Indian Queen*, *The Tempest*, *Don Quixote* in *The Fairy Queen*. Leta 1694 je napisal grandiozen *Te Deum*, najveličastnejše delo angleške cerkvene glasbe, Jubilate in D in slavno himno za pogreb kraljice Marije *Thou Knowest, Lord*. Umrl je za tuberkulozo in je pokopan v westminstrski opatiji.

Henry Purcell je nedvomno eden največjih in najoriginalnejših angleških skladateljev, ki je začel novo obdobje angleške glasbe in ustvaril specifičen 'angleški stil'.

Opera Dido in Enej

Besedilo za opero, ki izhaja iz Vergilove Eneide, je skladatelj dobil pri Nahumu Tatu, ki je srečanje kraljice Dido z Enejem enkrat že uporabil v svojem dramskem delu, in sicer v *Brutus of Alba*. Za Purcellovo opero je tekst spisal na novo, vendar ne najboljše. Ni povsem jasno, kakšna je bila vloga skladatelja pri nastajanju literarne predloge, znano je le, da je Purcell prvotni tekst na več mestih spremenil. Nadomestil je npr. Junono s čarovnicami in vnesel podobo Belinde. Opera opisuje nenačrtovan obisk mitološkega junaka Eneja, sina Anhiza in Venere, v Kartagini, kjer se zaljubi v kraljico Dido (*feničansko* Elissa), hčer tirskega kralja Bela, utemeljiteljico in prvo kraljico Kartagine.

Čeprav se v Purcellovih glasbeno-scenskih delih občutijo določeni italijanski in francoski vplivi, je v njih, posebno v operi Dido in Enej, ustvaril svoj osebni slog. V tej operi je znal glasbeno oblikovati dramsko delo tako, da je ustvaril čvrsto besedno in tonsko enotnost. Njegova narava je v osnovi liriska, polna nežnosti in čustev, a hkrati močno dramsko izrazna. Glasbene misli so sveže in izvirne, melodije iskrene in vznemirljive, fraza je elegantna in uglajena, deklamacija pa neoporečna. Z uporabo *recitativa accompagnata* Purcell dosega močne učinke, presunljive in napete gradacije. Kot odličen pevec je Purcell posebno pozornost posvečal pravilnemu naglaševanju besed, dolžini zlogov, logičnemu akcentu in dramskemu stopnjevanju besedila, ki se je na ustrezen način izpeljeval tudi v glasbi. Zbor v operi je dinamičen in pomemben izrazni dejavnik, številčno majhen instrumentalni ansambel pa je pogosto razlagalec najglobljih in najtemnejših čustev in razpoloženj. Ekonomičnost v instrumentaciji je razumljiva, če vemo, da je bila opera napisana za deklinški kolegij v Chelsei. Plesni učitelj Josis Priest, ki je omenjeni kolegij vodil, je bil iniciator dela in prvih uprizoritev.

Dido in Enej je prva angleška opera in Purcellovo najpomembnejše delo, 'krona njegovega ustvarjanja', in tudi najpomembnejša angleška opera 17. stoletja. Opera ni s časom nič izgubila na svoji lepoti, veljavi in vrednosti in se danes pogosto izvaja. A v operni produkciji Vokalne akademije Ljubljana jo bo tokrat instrumentalni ansambel, kot ga je predvidel Purcell, prvič na Slovenskem izvedel z baročnimi instrumenti.

Vsebina opere

Trojanski junak Enej se po pobegu iz Troje po dolgotrajni plovbi še z nekaj svojimi tovariši reši na afriško obalo, kjer v mestu Kartagina vlada kraljica Dido. Ta se po smrti moža zaobljubi celibatu, toda strast ljubezni do Eneja jo kmalu premaga. Tudi Enej pozabi na voljo bogov in ostane pri Dido. Dvorjani v Kartagini računajo, da bo njuna zveza povzdignila ugled njihove države in koristila razcvetu obeh kraljestev. Čeprav si par ljubezen prizna in zvezo blagoslovi tudi sama boginja Venera, Eneju in Dido preživljanje dnevov in noči ob skupnem ognjišču ni usojeno. Zadovoljstvo nepričakovano skalijo zle čarovnice, ki z ukano (duhom) opozorijo antičnega junaka, da je njegovo poslanstvo iskanje novega doma Trojancem. Enej se znajde v hudi stiski, razpet med svojo ljubeznijo in dolžnostjo do lastnega naroda. Junak se odloči za vdanost svoji izbranki, toda Dido ga zavrne. Sama ve, da je Enejevo življenjsko poslanstvo povezano s trojanskim ljudstvom. Po odhodu Trojancev Dido pogumno konča svoje tuzemsko trpljenje.

VIRI IN LITERATURA: Henry Purcell - Muzička enciklopedija, Jugoslavenski leksikografski zavod, Tretji zvezek, 2. izdaja, Zagreb 1977, str. 145-147; Ulrich Michels, Glasbeni atlas, DZS, Ljubljana 2002. **Dido in Enej** - Wikipedija, http://sl.wikipedia.org/wiki/Dido_in_Enej, 16. 7. 2011; <http://www.rtvsl.si/kultura/oder/dido-in-enej-v-mari-boru/134555>, 16. 7. 2011.)

Vokalna akademija Ljubljana (VAL) se bo tokrat predstavila v mešani zasedbi, s solisti in z instrumentalnim ansamblom **VAL Camerata.**

Vokalna akademija Ljubljana je bila kot komorni moški zbor ustanovljena septembra 2008 in se že naslednje leto uspešno udeležila 57. mednarodnega zborovskega tekmovanja v Arezzu, kjer je zmagala v vseh štirih prijavljenih kategorijah ter osvojila tudi veliko nagrado tekmovanja. Slednja je VAL kot prvi moški zbor v zgodovini popeljala tudi do zmage na finalnem tekmovanju zmagovalcev za Veliko nagrado Evrope maja 2010 v Varni. Jeseni 2010 se je ansambel na povabilo organizatorja udeležil vrhunskega festivala vokalne glasbe Polyfolia v Franciji. Septembra letos bodo v Arezzu na slavnostnem koncertu Vokalni akademiji Ljubljana podelili prestižno nagrado *Guidoneum Award za leto 2011* za izjemne dosežke in doprinos k razvoju zborovske glasbe v svetovnem merilu. Soustanovitelj in umetniški vodja Vokalne akademije Ljubljana je maestro Stojan Kuret.

Barbara Sorč, mezzosopran, se je po opravljeni diplomii na Fakulteti za arhitekturo v Ljubljani odločila za vpis na SGBŠ v Ljubljani, smer solopetje. Letos je zaključila študij pri Vlatki Oršanić na Akademiji za glasbo v Ljubljani. Kot solistka redno nastopa doma in v tujini. V produkcijah SNG Opera in balet v Ljubljani in v zasebnih produkcijah oper se je predstavila v več vlogah. Bila je finalistka tekmovanja mladih opernih pevcev Ondina Otta 2005 v Mariboru, marca 2008 pa se je uvrstila v finale tekmovanja Rome Festival z vlogo Dorabelle v Mozartovi operi *Così fan tutte*.

Martina Burger, sopran, zaključuje študij petja na zagrebški Akademiji za glasbo v razredu Vlatke Oršanić. Z zborom in orkestrom zagrebške Akademije za glasbo je kot solistka nastopila v Orffovi kantati *Carmina Burana*, Faurejevem Requiemu, Barberjevi kantati *Prayers of Kierkegaard* in Vivaldijevem motetu *Nulla in mundo pax sincera*. S Hrvaškim baročnim ansamblom je sodelovala na Dubrovniških letnih igrah v operi G. F. Händla *Acis in Galatea* in na Varaždinskih baročnih večerih z Vivaldijevo kantato *Lungi dal vago volto*. V Hrvaškem narodnem gledališču v Zagrebu je nastopila v operi *Orfej* C. Monteverdija v vlogi Nimfe. Decembra 2009 je nastopila v čarobni piščali W. A. Mozarta, in sicer v vlogi Pamine v Zagrebu in v vlogi Kraljice noči v Ljubljani.

Nina Kompare Volasko, sopran, je s študijem petja začela na SGBŠ v Ljubljani v razredu Marka Bajuka in ga nadaljevala na Birmingham Conservatoire v Veliki Britaniji. Podiplomski študij je zaključila na Kraljevem konservatoriju v Bruslju. Kot recitalistka, koncertna pevka in članica različnih komornih sestavov nastopa doma in v tujini. Sodeluje tudi s Simfoniki RTV Slovenija, City of Birmingham Symphony Orchestra,

Darko Vidic, bariton, obiskuje drugi letnik solopetja na Akademiji za glasbo v Ljubljani v razredu Matjaža Robavsca. Kot solist sodeluje z orkestrom Slovenske filharmonije, orkestrom Ljubljanske opere, Simfoničnim orkestrom RTV Slovenija in Big bandom RTV Slovenija ter Simfoničnim orkestrom GŠ Novo mesto. Udeležil se je več državnih tekmovanj iz solopetja, na katerih je prejemal prve nagrade, med drugim tudi posebno nagrado za osvojenih 100 točk.

Polona Kopač Trontelj, alt, je petje študirala na Akademiji za glasbo v Ljubljani v razredu Alenke Dernač Bunta ter nadaljevala in diplomirala v razredu Matjaža Robavsca. Kot solistka je nastopila z Orkestrom Slovenske filharmonije, Komornim orkestrom RTV Slovenija, Orkestrom Consortium musicum in Komornim orkestrom AG Ljubljana. Projektno je sodelovala z več znanimi zbori, sprejeta je bila v Evropski zbor mladih. Več let je bila članica Komornega zbora RTV Slovenija.

Christina Thaler, sopran, je svojo pevsko pot začela najprej v zborih: MPZ RTV, Veter, APZ Tone Tomšič in komornem zboru RTV Slovenija. Kot predstavnica Slovenije je bila izbrana tudi za sodelovanje v svetovnem mladinskem zboru. Pouk solopetja je obiskovala najprej na nižji glasbeni šoli Vič-Rudnik pri Marinki Strenar, nato na Kraljevem konservatoriju v Haagu pri Sasji Hunnego, trenutno pa je študentka drugega letnika Akademije za glasbo v Ljubljani pri Olgi Gracelj.

Mojca Hladnik, sopran, trenutno obiskuje 3. letnik solopetja pri Piji Brodnik na Akademiji za glasbo v Ljubljani. Udeležila se je seminarjev priznanih pevskih pedagogov in pevcev: Irene Baar, Helene Lazarske, Marjane Lipovšek, Alfreda Burgstallerja in Maurizia Colacicchija. Sodelovala je pri Gregorčevi opereti *Melodije srca* in Savinovi operi *Poslednja straža* v Žalcu. V okviru Akademije za glasbo je pela v komorni operi *Izgubljeni nasmeh*. V letu 2010 je v Slovenski filharmoniji na temo *Ljubljana, svetovna prestolnica knjige* nastopila na recitalu študentov Akademije za glasbo z opernimi arijami.

Mateja Petelin, sopran, se je po končani SGBŠ (teoretična smer in klavir) odločila za študij kulturnega menedžmenta na Fakulteti za družbene vede v Ljubljani. V času študija je obiskovala pouk solopetja pri Nini Kompare Volasko. Aktivno se je udeležila pevskih seminarjev Lene Lootens, Norme Enns, lani pa je bila izbrana za udeležbo na pevski poletni šoli v Angliji. Je članica pevskega terceta KD Karla Štreklja, ki ga je Radio Slovenija izbral kot predstavnika Slovenije na EBU Folk Festival v Opatiji.

Tomi Krpan, tenor, se je začel učiti solopetja pod mentorstvom tenorista Mirana Žitka, trenutno pa se izpopolnjuje na Konservatoriju za glasbo in balet Ljubljana pod mentorstvom Marjana Trčka. Svojo pevsko pot je začel pri PAZ Vinko Vodopivec, sedaj pa aktivno prepeva pri Komornem zboru Ave in Vokalni akademiji Ljubljana, sodeluje pa tudi z zborom solistov iz KGBL Camerata Cantores.

VAL Camerata je komorni baročni ansambel mladih, že uveljavljenih glasbenikov, ki svoje znanje izpopolnjujejo na baročnih inštrumentih:

Moja Gal, violina, je leta 2008 z odliko diplomirala na Akademiji za glasbo v Ljubljani v razredu Primoža Novšaka, junija letos pa z odliko končala magistrski študij koncertne smeri na Visoki šoli umetnosti Bern v Švici v razredu Monike Urbaniak Lisik. Svoje izvajalsko znanje na baročni violini izpopolnjuje pri Moniki Baer v Zürichu. Prejela je več nagrad na državnih in mednarodnih tekmovanjih. Za seboj ima vrsto uspešnih koncertov in recitalov. Leta 2011 nadaljuje študij stare glasbe na Scholi Cantorum Basiliensis v Baslu v razredu Leile Schayegh.

Nathalie Verdon, violina, je leta 2007 na Visoki šoli za glasbo v Ženevi pridobila naziv Mojster glasbe. Leta 2006 je pričela s študijem violine v razredu Barbare Doll na Visoki šoli umetnosti Bern, kjer je leta 2009 končala dodiplomski študij, leta 2011 pa še magistrski študij, smer glasbena pedagogika. Leta 2009 je pričela z učenjem baročne violine pri Davidu Plantierju, asistentu na Scholi Cantorum Basiliensis. Med leti 2005 in 2010 je imela z Godalnim kvartetom Boreas recitale v Švici in Franciji.

Annette Kappeler, viola, je študirala violino na koncertni smeri ter violino in violi na smeri instrumentalna pedagogika pri G. Schubertu na Konservatoriju Wiener Neustadt in nemško ter francosko filologijo na univerzah na Dunaju in v Lozani. Trenutno končuje nadaljevalni študij baročne violine pri Moniki Baer na Visoki šoli umetnosti Zürich. Baročni violino in violi igra v skupinah, kot so Le Phénix, La Chapelle ancienne idr. Predava na Visoki šoli umetnosti Bern/ Biel in Univerzi Konstanca in pripravlja disertacijo o francoski baročni operi.

Kaja Kapus, violončelo, je leta 2009 z odliko diplomirala na Akademiji za glasbo v Ljubljani v razredu Igorja Škerjanca, potem ko je 4. letnik opravila v okviru študijske izmenjave na Visoki šoli umetnosti Zürich pri Susanne Basler. Na baročnem violončelu se je izpopolnjevala pri Martinu Zellerju, Markusu Möllenbecku, Wernerju Matzkeju, Kristin von der Goltz in Jaapu ter Lindnu. V šolskem letu 2011/12 nadaljuje s podiplomskim študijem baročnega violončela, smer *Master of Music*, na Državni visoki šoli za glasbo Trossingen v Nemčiji v razredu Wernerja Matzkeja.

Christoph Barth, teorba, je študiral v Kölnu, lutnjo in teorbo pri Konradu Junghänelu, glasbo v šoli in filozofijo, in v okviru Erasmus-programa na Pariškem glasbenem konservatoriju v razredu Erica Bellocqa. Kot solist in s skupinami Oltremontano, L'Arte del mondo, L'arpa festante in Ensemble Musicaicum (s sopranistko Karolino Brachman) je koncertiral v Nemčiji, Franciji, Belgiji, Italiji, na Danskem, Poljskem, v Švici, na Nizozemskem in Korziki in je sodeloval pri snemanju zgoščenke Angela Poliziana *La Fabula di Orfeo*. Leta 2008 je prejel *Nagrada sklada Stara glasba* Radia Saarland.

Eriko Wakita, čembalo, kot solistka in izvajalka bassa continua redno nastopa na številnih festivalih po Evropi in na Japonskem. Je korepetitorica na Scholi Cantorum Basiliensis, Visoki šoli za glasbo Basel in Visoki šoli umetnosti Bern. Posveča se tako stari kot sodobni glasbi in koncertira z G. Carmignolo, N. Kitayo, A. Manzejem, S. Piau, M. Stegerjem, P. Wispelweyem, Komornim orkestrom Basel, Glasbenim kolegijem Winterthur in Züriškim Komornim orkestrom. Poleti 2010 je izšla zgoščenka *Il Giardino del Mondo*, pri kateri je sodelovala z Basel Baroque Consort, istočasno pa tudi njena solo zgoščenka z Goldberg variacijami J. S. Bacha. Njena spletna stran: www.erikowakita.com.

Maestro Stojan Kuret, rojen v Trstu, je diplomiral na ljubljanski Akademiji za glasbo, smer dirigiranje, in zaključil študij klavirja na Konservatoriju Giuseppe Tartini v Trstu, kjer od leta 1983 predava kot profesor. Kot gostujoči dirigent je uspešno sodeloval z različnimi orkestri. Od sezone 1992/93 je bil deset let umetniški vodja in dirigent APZ Tone Tomšič v Ljubljani. Z njim in z Vokalno akademijo Ljubljana je dosegel zavidljive mednarodne umetniške uspehe: pet velikih nagrad (Tours 1999, Varna 2001, Gorica 2001, Maribor 2002, Arezzo 2009), trikrat finale za veliko nagrado Evrope ter dve veliki nagradi Evrope - 2002 v Arezzu in 2010 v Varni.

Zahvala

Čembalo (izdelovalec Gianpaolo Plozner iz Trbiža) je za izvedbo opere Dido in Enej Henryja Purcella posodilo Društvo ljubiteljev stare glasbe Tarsia Consort iz Kopra. Pokrov je poslikala slikarka Erica de Rosa. Delo predstavlja zaključek boja med Pozejdomom in Ateno. Slednja boj izgubi, iz odvrženega ščita pa nastane mesto Koper, ki je vidno v ozadju poslikave.

VAL, Vokalna akademija Ljubljana, kulturno društvo
Srednje Gameljne 47 D
SI-1211 Ljubljana Šmartno

telefon:

+386 (0)31 302 171 (dr. Mitja Kovač, predsednik)
+386 (0)41 296 575 (dr. Daniel Svenšek, producent)
+386 (0)40 897 599 (Mateja Petelin, menedžerka)

faks:

+386 (0)1 511 05 54

e-pošta:

info@valval.si
vokalna.akademija@gmail.com
mateja.petelin@gmail.com

www: <http://valval.si>

Občina Vipava

POKROVITELJI

Slovenska
filharmonija
Academia
philharmonicorum

I FEEL SLOVENIA

Ustanova Imago Sloveniae - Podoba Slovenije,
Gornji trg 16,
SI-1000 Ljubljana,

tel.: +386 1 241 66 00, e-pošta: imago@siol.net